

Vastuu, vapaus, rohkeus - luottamus

Alueiden kehittämisen tulevaisuuden tärkeät arvot?

– Oy Aluekehitys RD 10 vuotta toukokuussa 2006

Ovatko aluekehittämisen ja klusteroitumisen tärkeimmät arvot vastuu, vapaus, rohkeus ja luottamus? Oy Aluekehitys RD täytti 10 vuotta toukokuussa 2006. Opettiko yrittämisen 10-vuotinen koulu mitään?

Yrittäjyyden arvoista kohti aluekehittämisen arvoja?

Saatamme joskus olla oman aikamme hulluja ja monet yrittäjät jopa muun yhteisön tuomitsemia, kuten kansalliskirjailijamme Aleksis Kivi, joka mainittakoot tässä yhteydessä. Rohkeudellaan olla erilainen ilman tietoisia populistisia tavoitteita, voitaneen arvioida, että kirjailija Antti Hyry kantaa vastuunsa esimerkiksi kirjallisuuden uudistumisesta.

Luova luokka - kuten taiteilijat, tutkijat, it-osaajat, innovatiiviset yrittäjät – ovat erityinen yhteiskunnan uudistajaryhmä, talouskasvun moottori, jonka osuus on vähenemässä Suomessa ainakin erään tuoreen tutkimuksen mukaan. Yhteistä tässä ryhmässä on juuri vastuu ja uskollisuus toteuttaa rohkeasti kutsumustaan.

Jos uskomme ”kirkon sanomaa”, voitaneen sanoa, että olemme vastuussa Jumalalle, koska hän on meidät luonut: meidän tulee toteuttaa rohkeasti hänen luomistyönsä, miksi hän on meidät tarkoittanut. Meidän tulisi palvella lähimmäisiämme sillä lahjalla ja kutsumuksella, joka on meille ominaista ja mitä kautta hyöty lähimmäisillemme näkemyksemme mukaan on suurinta – henkisistä, sosiaalisista ja taloudellisista riskeistä huolimatta. Samalla kerromme luojastamme. Teemme sen, mikä meidän piti tehdä. Emmekä hae ensisijaisesti ihmisten kiitosta tai palkkaa. Ja olemme tyytyväisiä!

RD Aluekehitys Oy:n yrittäjä vastaanottaa Suomen valtion virallisen siviimiekan Joensuun yliopiston promootiossa 28.8.2009. Miekka symbolisoi velvollisuutta puolustaa löytämänsä totuutta.

Tulevaisuuden yhteiskunta on verkostoyhteiskunta. Klusteroituminen (vertikaalinen) on eri tasojen verkostoitumista.

Taulukossa on esitelty MATUKA-Delfoi-paneelin mukaan klusteroitumisen verkottumisen tasojen (Myllylän mukaan) kehittämisen tärkeys kuntaryypeittäin. Panelisteilta kysyttiin ”Millä verkottumisen tasolla on mielestäsi eniten ongelmia tai kehittämistarpeita klusteroitumisen edistämiseksi. Rastita yksi verkottumisen edistämistä eniten tarvitseva taso kunkin kuntaryypin alueelta.” Delfoi-paneelin 1. haastattelukierros. Raportti osoitteessa <http://aluekehitys.internetix.fi>:

Kuntaryyppi / verkottumisen taso	Keskukset %	Vuoro vaikutusalueet %	Ydinmaaseutu %	Harvaan asuttu maaseutu %
public-public	33	33	43	52
private-private	29	24	19	19
public-private	10	14	24	14
private-public	29	29	14	14

Teorisoidessa klusteriajattelua em. tyyppinen klusteroituminen on ns. vertikaalista klusteroitumista.

¹ Public-private korostaa julkisen sektorin toimijoiden ensisijaisuutta / roolia verkottumisen edistämiseksi.

² Private-public korostaa yksityisen sektorin toimijoiden ensisijaisuutta / roolia verkottumisen edistämiseksi.

Luottamusta tarvitaan myös yritysten välillä, mutta taulukon mukaan yritysten väliset suhteet ovat tärkeimmät kehitettävät verkostosuhteet vain noin 20-30 % suhteista, kun loput ovat joku public-private tai private-public tai public-public -tyyppisiä. **Tässä mielessä peruskohde luottamuksen siltojen rakentamisessa, avain, on yksityisen ja julkisen sektorin keskinäisen luottamuksen vahvistaminen.** Yksityisen sektorin tuoman markkinainformaation mukaan rakentuvat pitkälti myös ne visiot, jotka luonnollisella tavalla lisäävät luottamusta julkisen sektorin toimijoiden välillä.

Kaikki muut mainitut arvot seuraavat sitä, jos vastuu ymmärretään oikein? Luottamus on kuitenkin vaikea ja ehkä hiukan poikkeava asia. Sitä ei voi vain valita tai kokea kaiken kattavaksi arvoksi, se pitää jotenkin rakentaa. Luottamusta tarvitaan kaikkien toimijoiden välillä, erityisesti kaksi erillistä maailmaa, joiden yhteistyöhön menestyksellä klusteroituminen perustuu, julkinen ja yksityinen sektori, tulisi saada kytkettyä luottamuksen sitein toisiinsa.

¹ Public-private korostaa julkisen sektorin toimijoiden ensisijaisuutta / roolia verkottumisen edistämiseksi.

² Private-public korostaa yksityisen sektorin toimijoiden ensisijaisuutta / roolia verkottumisen edistämiseksi.

Voidaanko taiteilijan lisäksi myös muilta yrittäjiltä oppia jotakin vastuun, vapauden, rohkeuden ja luottamuksen arvoista?

Vastuullisten innovatiivisten, yhteiskunnan kannalta merkittävimpien uudistajayrittäjien³ skenaariot voivat pitkälti olla seuraavat:

1. Omaa ideaa ei saada läpi, kukaan ei ymmärrä sitä – tulee konkurssi jää velat. Ehkä meni terveys. Yrittäjän mielestä hän teki sen, mitä piti, henkisesti tasolla hän on tavallaan tyytyväinen. Suomalaiset halveksivat.
2. Oma idea saadaan suppealle markkinalle läpi, muut isommat yritykset ja nykyiset organisaatiot, ml. julkinen organisaatio tekevät kaikkensa, jotta uusi idea ei söisi heitä, heidän oksaansa, vaikka idea olisi yhteiskunnallisesti hyvä – esimerkiksi levitetään väärä huhu yrittäjästä tai ideasta, dumpataan hinnat kilpailutilanteessa niin alas, että pieni yrittäjä ei voi selvitä jne. – tulee konkurssi ja jää suuret velat. Ehkä meni terveys. Yrittäjän mielestä hän teki sen, mitä piti, henkisesti tasolla hän on tavallaan tyytyväinen. Suomalaiset halveksivat.
3. Oma idea menee siinä määrin läpi hyvistä yrittäjän taidoista tms. johtuen, että muut toimijat ml. julkisen sektorin toimijat joutuvat omaksumaan idean, jotta eivät kuolisi. Suuremmat organisaatiot ottavat idean haltuunsa ja asemansa turvin tekevät idean alkuperäisen keksijän tarpeettomaksi – tulee konkurssi ja jää suuret velat. Ehkä meni terveys. Yrittäjän mielestä hän teki sen, mitä piti, henkisesti tasolla hän on tavallaan tyytyväinen. Suomalaiset halveksivat.
4. Idea etenee ja pääsee kehittymään. Kukaan ei pysty haastamaan alkuperäistä idean keksijää. Saattaa syntyä menestyvä tähtiyritys. Yrittäjän mielestä hän teki sen, mitä piti, henkisesti tasolla hän on tavallaan tyytyväinen. Suomalaiset kadehtivat.

Lapin yliopiston Muotoilu- ja yritys- palveluyksikölle työskennellessäni minulle kerrottiin kansainvälisestä tutkimuksesta, jonka mukaan täytyy kokeilla 200 yritysidea, jotta löydetään yksi menestyvä yritysidea. Ja nämä 200 ideaa täytyy nimenomaan kokeilla em. 1.-3. mallien mukaan, jotta tuo 4. kohdan yritysidea löytyy.

Kuka siis on oikeasti vastuullinen tässä näytelmässä? Ainakin yhteiskunnan kannalta vastuullisia ovat ne, jotka yrittivät. Menettivät kaiken, omaisuutensa, jäivät loppuelämäkseen velkavankeuteen, menettivät terveytensä, kenties

perheensä. Vastuun kantajia eivät ole ne, jotka sanovat, että miksi laitoit nimen paperiin tai muulla tavalla ”kannustavat”. Vastuun kantajia ovat ne, jotka arvostivat näitä kaikkia yrittäjiä ja heidän pyrkimyksiään ja rohkeuttaan?

- Miksi amerikkalaisessa yhteiskunnassa ihminen on omasta ja yhteiskunnan mielestä jotain vasta sitten, kun hän on perustanut oman yrityksensä?
- Miksi yritysten määrä kasvaa Ranskassa, mutta laskee Suomessa?

Mikä on muun yhteisön velvollisuus näitä yrittäjiä kohtaan esimerkiksi heidän menettäessä terveytensä? Mikä on ”armon” merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa? Parannusta on tapahtunut viime vuosina mm. velkajärjestelyitä koskevan lainsäädännön muodossa. Suomen Yrittäjät (jäsenyrityksissä 700 000 työntekijää) eivät ole tulopoliittisissa neuvotteluissa edes osapuolena. Kaikista huolehtiva yhteiskunta ei tunne arvoasteikossaan kuitenkaan sellaista, kuin yrittäjä. Vallitsevien arvojen mukaan yrittäjä pystyy itse järjestämään itselle eläkkeitä hyvillä busineksillään, jota ajattelua mm. TEL ja YEL-käytännöt edustavat.

Sibelius sanoi: ”Keskustelen mielelläni liikemiesten kanssa, koska heidän kanssaan voi puhua muustakin kuin rahasta.” Paradoksaalista on, ihmisten arvoissa erilaiset ”ansaitut” taloudelliset etuisuudet ovat tärkeimmällä sijalla, kuten säännöllinen kuukausipalkka, vakituinen työ, vakinainen virka, miksei kiinteä omaisuus, kuten asuntokin.

Onkin paradoksaalista, mutta totta, että tutkimusten mukaan, **yrittäjä arvostaa eniten vapautta, yrittäjät ovat keskimäärin yhteiskunnan pienituloisin joukko.** Perustestin voi tehdä jokainen kysymällä 10 yrittäjältä ja 10 ei yrittäjältä, mitä he arvostavat työssään eniten. Tältäähän asia ei vain millään näytä, vaan se näyttää ei yrittäjien mielestä, että yrittäjille tärkeintä on raha, omaisuus, symbolit etc., yrittäjät ovat vastuuttomia, ajattelevat vain rahaa jne. Asia on pikemminkin päinvastoin – 80/20 sääntö voisi olla lähellä totuutta. Ja se, joka puhuu oikeuksistaan työnantajansa, oikeudestaan säännölliseen palkkaan, virkaan jne. nähden voikin olla hyvin maallinen ja mammonanläheinen arvoissaan.

Ei ole siis vaikea nähdä em. esimerkin mukaan, miten sisäinen velvollisuus ja vastuu, vaatii vapautta ja rohkeutta. Toivomukseni olisi, että tämän näkeminen auttaisi myös luottamuksen vahvistumisessa niin, että public-private ja muu yhteistyö ja sitä kautta klusteroituminen alueiden ja Suomen kehittämisessä edistyisi.

Auttaisiko edellä kuvatun yrittäjyyden ymmärtämisessä ja edistämässä monitieteisen ja -vuotisen akateemisen yrittäjyyden tutkimusohjelman käynnistäminen Suomessa? Mitä tämä tarkoittaisi käytännössä? (YM).

³ Yrittäjyyden perimmäinen merkitys yhteiskunnalle taloudellisessa mielessä on siinä, että he tuovat uudet yhteiskuntaa uudistavat ideat esille.